

<https://erd.um.ac.ir>

Research Article

Vol. 30, No. 1, 2023, p. 316 - 336

Analysis of the Impact of Economic Indicators on the Corona Virus Epidemic

A. Hajarian *

Postdoctoral Research in Department of Geography and Rural Planning, Faculty of Geographical Sciences and Planning, University of Isfahan, Isfahan, Iran

(* - Corresponding Author Email: A.hajarian@ltr.ui.ac.ir)

<https://orcid.org/0000-0003-4487-3586>

<https://doi.org/10.22067/erd.2022.74679.1094>

Received: 2022/01/10	How to cite this article: Hajarian, A. (2023). Analysis of the Impact of Economic Indicators on the Corona Virus Epidemic. <i>Economics and Regional Development Journal</i> , 30(1): 316-336. (in Persian with English abstract). https://doi.org/10.22067/erd.2022.74679.1094
Revised: 2022/07/09	
Accepted: 2022/10/17	
Available Online: 2022/10/17	

1- INTRODUCTION

According to ILO data, most of the poor live in rural areas, where the poverty rate is four times higher than in urban areas, and the lack of suitable work is strongly felt in these areas. The villages of Zahedan city have faced many problems such as drought, poor sanitation, poor infrastructure, problems caused by the corona epidemic, weakness in the health and sanitation system, and other issues, which caused the corona to impose a double economic burden on the households. Considering that the lack of control of the disease and its spread and new strains can have many consequences for the economy, especially the rural economy, on the rural households of Zahedan city, and it will bear significant negative effects, it is

appropriate to address this issue in this research. Therefore, this research seeks to answer the question, what are the effects of the corona disease epidemic on the economic structure of rural households?

According to our question, the assumptions of the research are as follows:

It seems that Corona has had a significant impact on rural production, business environment, villagers' debt, the amount of working capital and the amount of migration in the rural areas of Zahedan city.

2- THEORETICAL FRAMEWORK

While the world is struggling with the corona virus epidemic, the economic effects of this virus are becoming more evident day to day. The initial estimate indicated that if the virus becomes a global pandemic, most of the world's major economies will lose at least 2.4% of their GDP value during 2021. Currently, the leading economists predict that the global economic growth will be 2.4 to 3 percent less than the previous estimates. For a more realistic understanding of these numbers, it should be said that the current global GDP is estimated at 86.6 trillion US dollars. In this case, the 2.4 reduction in economic growth will be something equivalent to 2 trillion dollars. However, these predictions were made before Covid-19 became a global pandemic and before widespread restrictions on social contact were implemented to stop the virus epidemic.

From the point of view of economics, the economic damage caused by the epidemic of Covid-19 is largely due to the decrease in demand, which means that there is no consumer to buy the goods and services available in the global economy. This impact can be clearly seen in affected industries such as airlines and tourism. Countries have imposed travel restrictions to slow the spread of the virus, and many people are unable to use airlines for vacations or business trips. This decrease in consumer demand causes, despite the obvious danger that the world economy is in, there are also reasons based on which we can hope to avoid such pessimistic scenarios. Governments have learned from previous crises that the effects of recession caused by demand can be countered by increasing government spending. As

a result, many governments, while increasing the monetary well-being of their citizens, try to facilitate the access of various businesses to the required financial resources so that they do not face problems in keeping their employees during the disease epidemic. In addition, the specific nature of this crisis can have positive effects on sectors such as tourism, food retailing, and health care, and generate some economic growth to compensate for the damage.

3- METHODOLOGY

This research is descriptive-analytical in terms of practical purpose and in terms of the nature and method of doing the work, which is carried out by two methods: library study and field survey. In the descriptive study section, the library method has the main application because the theoretical foundations of research and research on the subject of the research can only be done by reviewing the existing and documented studies and researches. The statistical population of the research consists of the rural households of Zahedan city, due to the dispersion of the villages and their large number, 20 villages were randomly selected as sample villages, according to the census of 2015, these villages have a total of 4456 households equal to it had a population of 18.365 people, and 354 people were selected as a sample by using the Cochran formula. In order to collect research data, a researcher-made questionnaire was used, whose face validity was confirmed by professors and experts related to the relevant rural economy.

4- RESULTS & DISCUSSION

Our results show that the significance level for all variables is less than 0.01, which indicates that the results can be generalized to the entire statistical population. The obtained beta value shows the greater impact of Corona on economic indicators. The results of the test show that Corona has the greatest impact on the business space variable with a beta coefficient of -0.398 and the least impact on the migration variable with a beta coefficient of 0.147.

5- CONCLUSIONS & SUGGESTIONS

In examination of the status of economic indicators in the studied villages, it showed that all five indicators of rural production, business environment, working capital, villagers' debt and migration were evaluated at an unfavorable level. In examination of the effects of the corona virus epidemic on the economic indicators of rural households in Zahedan city, the results showed that the corona virus epidemic has the greatest impact on the variable of business environment and the least impact on the variable of migration. Also, the corona virus epidemic has an effect on the variable of rural production and working capital.

One of the investigated variables is the increase in villagers' debt. The increase in the debt of the villagers is one of the problems that shows its effects with the closure of industries and businesses. Therefore, the government should prevent the increase in the debt of the villagers by providing suitable solutions. For example, in Lithuania, the government helps people who need help during quarantine and public shutdown through a coordinating center. In this regard, people in rural areas can be supported through programs such as granting interest-free loans and participating in their repayment.

Keywords: Economic Indicators, Corona Virus, Rural Households, Zahedan City.

تحلیل اثرپذیری شاخص‌های اقتصادی از همه‌گیری ویروس کرونا

احمد حجاریان*

پژوهشگر پسادکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

نوع مقاله: پژوهشی

<https://doi.org/10.22067/erd.2022.74679.1094>

چکیده

ویروس کرونا یک بیماری تنفسی است که اولین بار در سال ۲۰۱۹ در شهر ووهان چین شناسایی شد و آثار و تبعات بسیاری بر ساختار اقتصادی مناطق مختلف از جمله مناطق روستایی داشته است. مناطق روستایی، به‌ویژه در کشورهای درحال توسعه برای مقابله با تأثیر مستقیم و غیرمستقیم این بحران، آمادگی کمتری دارند. لذا هدف این پژوهش ارزیابی اثرات ویروس کرونا بر شاخص‌های اقتصادی خانوارهای روستایی در شهرستان زاهدان است. این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از حیث ماهیت و روش انجام کار توصیفی-تحلیلی است که به دو روش مطالعه کتابخانه‌ای و پیمایشی میدانی انجام می‌پذیرد. جامعه آماری تحقیق را خانوارهای روستایی شهرستان زاهدان تشکیل می‌دهد که با توجه به پراکندگی روستاها و تعداد زیاد آنها تعداد ۲۰ روستا به صورت تصادفی به‌عنوان روستای نمونه انتخاب شدند که بر طبق سرشماری سال ۱۳۹۵، این روستاها جمعاً ۴۴۵۶ خانوار برابر با ۱۸۳۶۵ نفر جمعیت داشته است که با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۳۵۴ تن به‌عنوان نمونه انتخاب شده است. برای تجزیه و تحلیل یافته‌ها از آزمون تحلیل رگرسیون چندمتغیره و آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده شده است. نتایج پژوهش نشان داد شاخص‌های اقتصادی خانوارهای روستایی با میانگین ۲/۷۷۳ پایین‌تر از وضعیت مطلوب ارزیابی شده‌اند. بررسی اثرات همه‌گیری ویروس کرونا بر شاخص‌ها و متغیرهای اقتصادی خانوارهای روستایی نشان داد که همه‌گیری ویروس کرونا بیشترین تأثیر را با ضریب بتای ۰/۳۹۸- بر فضای کسب و کار و کمترین تأثیر را با ضریب بتای ۰/۱۴۷ بر متغیر مهاجرت دارد.

کلیدواژه‌ها: شاخص‌های اقتصادی، ویروس کرونا، خانوارهای روستایی، شهرستان زاهدان.

* نویسنده مسئول: A.hajarian@ltr.ui.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۰/۲۰ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۷/۲۵

صفحات: ۳۱۶-۳۳۶

مقدمه

هر بحران ایجاد شده مجموعه‌ای از راهکارها را می‌طلبد تا افراد در معرض آسیب، بتوانند از مضرات بحران در امان بمانند. عرصه جهانی با بحران بیماری کووید ۱۹ از دسامبر ۲۰۱۹ درگیر شده است. این بیماری نخستین بار از شهر ووهان چین به سایر نقاط جهان گسترش یافته است. به طوری که در مدت مذکور نزدیک به نیمی از مردم جهان در قرنطینه اجباری به سر بردند. شیوع این بیماری به صورت گسترده می‌تواند تأثیرات وسیعی در سطح ملی، منطقه‌ای و محلی داشته باشد (Reardon, 2020). گزارشی از یونیسف منتشر شده است بیان کرده که اندازه ویروس آنقدر کوچک است که آن را با چشم نمی‌توان دید. بیماری همه‌گیر کووید ۱۹ امروزه بیش از ۲۷۰ میلیون تأیید شده به ابتلا و چیزی حدود ۵۳۰۰۰۰۰ میلیون مورد مرگ از دسامبر سال ۲۰۱۹ تا به دسامبر ۲۰۲۱ در سراسر جهان داشته است (Sonnichsen, 2020). این آمار در کشور ما ۶ میلیون مورد ابتلا و حدود ۱۳۰ هزار مورد فوتی گزارش شده است که موجب ترس از ابر بحران اقتصادی و رکود اقتصادی جهانی را در سراسر جهان برانگیخته است. در پی شیوع ویروس کرونا در ابتدای سال ۲۰۲۰ وضعیت اجتماعی و اقتصادی جهان با سرعت باورنکردنی وارد بحران شده است. مطابق پیش‌بینی‌های صندوق بین‌المللی پول رشد اقتصادی جهان ۴/۹- درصد پیش‌بینی شده که ۷/۶ درصد از سال قبل کمتر بوده و پیش‌بینی می‌شود ۱۷۰ کشور جهان با کاهش درآمد سرانه مواجه شوند.

بر اساس آمار و اسناد موجود، حدود ۲۵۵ میلیون فرصت شغلی با ماهیت کار مستمر تحت الشعاع آثار منفی ویروس کرونا قرار گرفته‌اند. این میزان نسبت به افرادی که جان خود را در بحران مالی جهانی سال ۲۰۰۹ از دست داده‌اند، ۴ برابر بیشتر است. این‌طور به نظر می‌رسد ۱۱۴ میلیون نیروی انسانی در این بیکاری بی‌سابقه جهانی با بحران بیکاری روبه‌رو شده‌اند (Anderson, 2020). حدود ۷۱ درصد از افرادی که شغل خود را از دست داده‌اند، فرصت چندانی برای به دست آوردن فرصت شغلی مناسب ندارند. محدودیت‌های ایجادشده از سوی دولت‌ها فرصت چندانی در اختیار جویندگان کار قرار نمی‌دهد (Bovino, 2020). انتظار می‌رود ویروس کرونا از سه مجرا بر اقتصاد کشورها تأثیر بگذارد: ابتدا فشار بودجه و کاهش تولید ناخالص داخلی کشورها است؛ زیرا جلوگیری از انتقال ویروس، محدودیت‌های اجباری باعث تعطیلی مشاغل شده و اشتغال را کاهش می‌دهد، در نتیجه درآمدهای مالیاتی دولت‌ها کاهش و پرداخت‌های اجتماعی مثل بیمه بیکاری افزایش می‌یابد. دوم تجارت بین الملل است، زیرا با وجود در نظر گرفتن بسته‌های محرک برای جلوگیری از رکود اقتصادی، تجارت با افت شدید همراه بوده به‌ویژه کشورهای در حال توسعه که حجم عمده صادرات این کشورها را انرژی و مواد خام تشکیل داده است. سوم

بازارهای مالی که کاهش صادرات و رکود اقتصادی باعث تضعیف ارزش پول ملی و تضعیف ارزش بازار سهام کشورها شده است (Sakhai et al., 2020).

با توجه به مطالب فوق، مناطق روستایی محل زندگی اکثریت فقیرنشینان است. بر اساس داده‌های ILO بیشترین فقیران در مناطق روستایی به سر می‌برند جایی که نرخ فقر چهار برابر بیشتر از مناطق شهری است و کمبود کار مناسب نیز در این مناطق به شدت احساس می‌گردد (WEOS, 2016). روستاهای شهرستان زاهدان با مشکلات فراوانی همچون خشکسالی، بهداشت نامناسب، ضعف زیرساخت‌ها، مشکلات ناشی از همه‌گیری کرونا، ضعف در نظام سلامت و بهداشت و دیگر موارد مواجه شده‌اند که باعث شده کرونا بار مضاعفی بر دوش اقتصادی خانوارها تحمیل نماید. با توجه به اینکه عدم کنترل بیماری و شیوع و سویه‌های جدید آن می‌تواند دارای عواقب بسیار زیادی برای اقتصاد به‌ویژه اقتصاد روستایی بر خانوارهای روستایی شهرستان زاهدان باشد و اثرات منفی و قابل توجهی را متحمل گرداند جای دارد تا در این تحقیق بدین موضوع پرداخته شود؛ بنابراین این پژوهش در پی پاسخ به این سؤال است که اثرات همه‌گیری بیماری کرونا بر ساختار اقتصادی خانوارهای روستایی چگونه است؟

با توجه به سؤال مطرح شما فرضیات پژوهش به شرح ذیل است:

به نظر می‌رسد کرونا بر تولیدات روستایی، فضای کسب و کار، بدهی روستاییان، میزان سرمایه در گردش و میزان مهاجرت مناطق روستایی شهرستان زاهدان تأثیرات قابل توجهی داشته است.

پیشینه تحقیق

منتی (۲۰۱۹) در مقاله‌ای به بررسی اثرات کووید ۱۹ بر اقتصاد جهانی پرداخته است. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که تمامی دولت‌ها از طرق مختلف در صدد هستند تا تبعات این اپیدمی را به حداقل برسانند. راولز (۲۰۲۰) در مقاله‌ای با عنوان تأثیر کووید ۱۹ بر کشاورزی و اقتصاد روستایی بیان می‌کند، برنامه‌ریزی و آماده‌سازی دولت مرکزی برای مقابله با بیماری همه‌گیر کووید ضربه بزرگی به اقتصاد هند وارد کرده و مشکلات عظیمی را برای مردم کارگر کشور به وجود آورده است. اقتصاد غیررسمی روستایی بیشترین ضربه را به این کشور وارد کرده است. امتناع دولت مرکزی از تصدیق بحران و مدیریت نادرست آن‌ها در کنترل آن، رنج مردم را بدتر کرده و بحران را بیشتر تعمیق کرده است.

فیلیسون (۲۰۲۰) در مقاله‌ای با عنوان پیامدهای کووید ۱۹ بر اقتصاد روستایی با استفاده از روش دومرحله‌ای حکمن بیان می‌کند با استفاده از شواهد فعلی بریتانیا و همچنین درس‌هایی از شیوع بیماری آنفولانزا در سال ۲۰۰۱ و بحران‌های مالی ۲۰۰۷-۲۰۰۸، اثرات احتمالی اقتصادی بر تقاضا و عرضه را با

توجه به وضعیت کشاورزی و همچنین بحث در مورد پیامدهای آن برای جوامع روستایی را مد نظر قرار داده است. بین تأثیرات موجود در مشاغل ارائه دهنده کالاها و خدمات برای خارج از خانه و در مقایسه با مصرف داخلی، تمایز قائل می‌شود و به‌عنوان نتیجه بیان می‌کند که کووید ۱۹ بر اقتصاد روستایی تأثیرات قابل توجهی داشته است.

سینگ (۲۰۲۰) در مقاله‌ای با عنوان تأثیرات کووید ۱۹ بر اقتصاد روستایی هند بیان می‌کند مطالعه حاضر بینش‌هایی در مورد وضعیت کارگران مهاجر و تأثیر کووید ۱۹ بر اقتصاد روستایی در هند ارائه می‌دهد. یافته اصلی این تحقیق حاکی از آن است که ۴۰۰ میلیون کارگر در هند در اقتصاد غیررسمی در معرض خطر فقر بیشتر در بحران قرار دارند. گزارش کم موارد کووید ۱۹ به دلیل آزمایش کم است. مهاجرت معکوس فشار مضاعفی بر کشاورزی و اقتصاد روستایی ایجاد خواهد کرد که منجر به سقوط تعداد قابل توجهی از مردم در فقر شدید خواهد شد. کووید ۱۹ تأثیر کوتاه‌مدت و بلندمدت بر اقتصاد روستایی در هند خواهد داشت. بسته اقتصادی دولت شامل اقدامات طولانی‌مدت است درحالی‌که اقدامات کوتاه‌مدت مانند مشوق نقدی و یارانه دستمزد باید برای نجات کارگران مهاجر و کشاورزان حاشیه‌ای انجام شود.

ارگوس (۲۰۲۰) در پژوهش خود بیان کرده است که کرونا تأثیر منفی بر اقتصاد دولت‌ها گذاشته است و این امر ربطی به پیشرفته یا غیر پیشرفته بودن جوامع ندارد. ایالت متحده آمریکا و اروپا که جز کشورهای پیشرفته هستند در این زمینه ضررهای بسیاری متحمل شده‌اند و این امر نشان می‌دهد که بحران کرونا به‌عنوان یک ویروس فلج‌کننده اقتصادهای بزرگ دنیا را تحت تأثیر قرار داده است. با توجه به پیشینه مطرح شده و آنچه در مقالات و پژوهش‌های صورت گرفته مشهود بود، پژوهشی که اثرات همه‌گیری ویروس کرونا را بر ساختار اقتصادی در مناطق کمتر توسعه یافته مورد بررسی قرار دهد دیده نشد. دومین وجه تمایز این پژوهش با سایر مطالعات، استفاده از شاخص‌های جامع اقتصادی می‌باشد که اثرات اقتصادی را با نگاهی کلی نگریسته است.

مبانی نظری

شاخص‌های اقتصادی، جایگاه ویژه‌ای در ادبیات توسعه اقتصادی به خود اختصاص داده است به‌طوری‌که بسیاری از صاحب‌نظران رشد و توسعه معتقد به وجود وابستگی میان رشد اقتصاد و این شاخص‌ها بوده و در این خصوص اعتقاد دارند به‌منظور دستیابی به رشد اقتصادی ارتقا شاخص‌های اقتصادی ضرورت دارد. در این ارتباط، چنری معتقد است توسعه اقتصادی عبارت است از مجموعه‌ی شاخص‌های اقتصادی به هم

مرتبط در ساختار یک اقتصاد که برای تداوم رشد اقتصادی مورد نیاز است (Srinivasan & Chenery, 1989: p.208). بر این اساس، شاخص‌های توسعه اقتصادی، تکامل بافت ساختاری است. در این جریان، استخوان‌بندی ساختار اجتماعی و اقتصادی مناطق، عاملی تعیین‌کننده در کیفیت توسعه به شمار می‌رود. توسعه به مفهوم تقویت بافت ساختار زیربنایی و تولیدی در سطح ملی است. توسعه متوازن یعنی بهره‌گیری از داده‌ها در جریانی هماهنگ در تمام سطوح و ابعاد ساختاری. درنهایت نیز، توسعه‌یافتگی با فشردگی بافت مولد ساختاری و برقراری تناسب میان اجزاء تشکیل دهنده آن رابطه‌ای مستقیم دارد؛ همچنین سرعت توسعه از نسبت اندازه تکامل ساختاری در واحد زمان به دست می‌آید.

بحران کروناویروس (کووید ۱۹) که با جهش‌ها و سویه‌های جدیدی همراه می‌باشد پیش از هر چیز تهدیدی برای سلامت عمومی شناخته می‌شد، اما رفته رفته تبدیل به یک تهدید اقتصادی جهانی شده است (Carlsson et al., 2020). هرچند راهی برای مشخص کردن دقیق آسیب‌های اقتصادی ناشی از اپیدمی کرونا ویروس جدید وجود ندارد، در بین اقتصاددانان این اجماع وجود دارد که این اپیدمی، تأثیر منفی شدیدی بر اقتصاد جهانی خواهد گذاشت. سازمان توسعه و همکاری‌های اقتصادی (OECD) هشدار داده است که در سال‌های آینده، برخی از اقتصادهای بزرگ جهان وارد رکود می‌شوند و سال‌ها طول می‌کشد تا آسیب اقتصادی کروناویروس جبران شود. گوریا (۲۰۲۰) اعتقاد دارد که ضربه اقتصادی اپیدمی اخیر، بیش از بحران جهانی سال ۲۰۰۸ بوده است (Hutt, 2020).

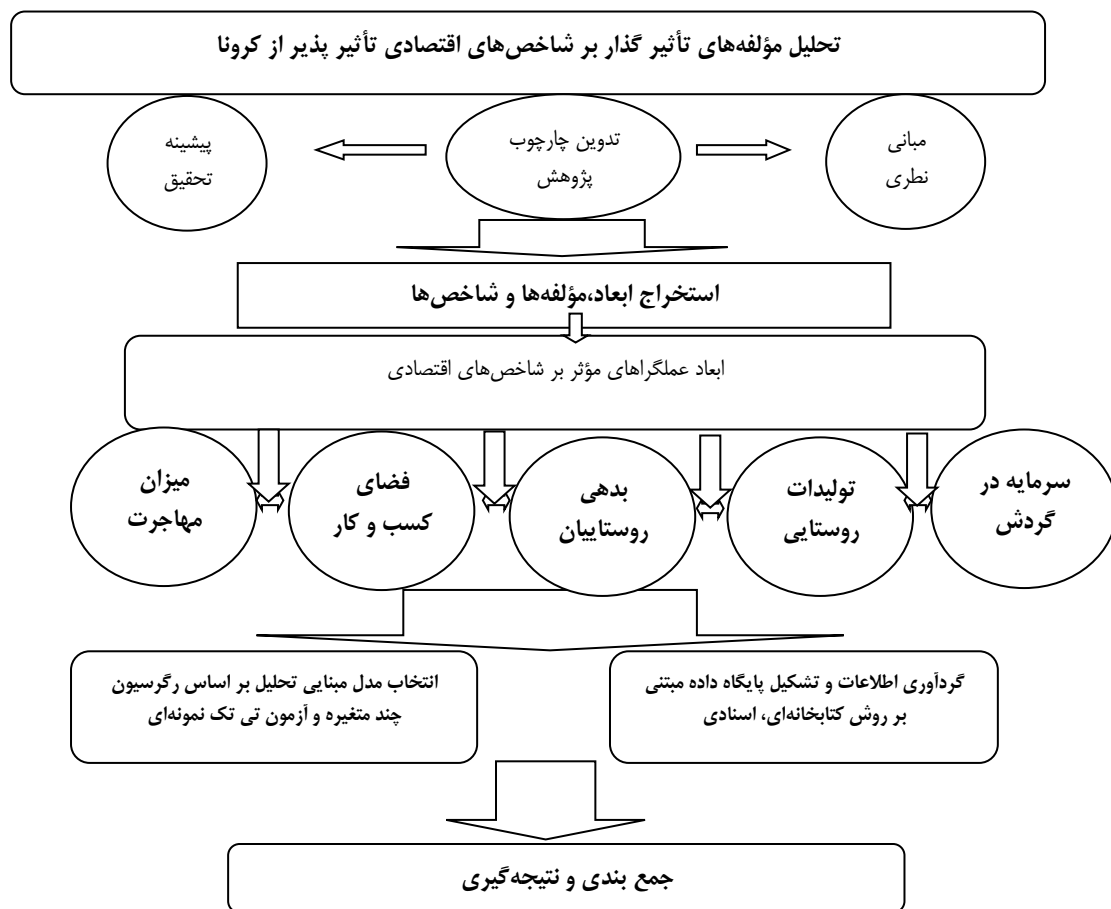
در چنین وضعیتی حتی اگر رکود جهانی مشاهده نشود، برخی از اقتصادهای جهان یا هیچ‌گونه رشدی نخواهند داشت یا رشد اقتصادی‌شان منفی خواهد بود (Muro, 2020). این شامل برخی از اقتصادهای بزرگ هم می‌شود؛ بنابراین شاید طی سال‌های متمادی نه تنها شاهد نرخ پایین رشد باشیم، بلکه بهبود رشد اقتصادی هم در آینده زمانبر است.

درحالی‌که جهان با همه‌گیری ویروس کرونا دست‌وپنجه نرم می‌کند، تأثیرات اقتصادی این ویروس روزبه‌روز عیان‌تر می‌شود. برآورد اولیه بیانگر آن بود که اگر این ویروس به یک بیماری همه‌گیر جهانی تبدیل شود، بیشتر اقتصادهای بزرگ دنیا در طول سال ۲۰۲۱ حداقل ۲/۴ درصد از ارزش تولید ناخالص داخلی خود را از دست می‌دهند. در حال حاضر اقتصاددانان پیشرو پیش‌بینی می‌کنند که رشد اقتصادی جهانی ۲/۴ تا ۳ درصد کمتر از برآوردهای پیشین باشد. برای درک واقعی‌تر این اعداد و ارقام باید گفت که تولید ناخالص داخلی جهانی جاری حدود ۸۶/۶ تریلیون دلار آمریکا تخمین زده شده است. در این صورت ۲/۴ کاهش رشد اقتصادی چیزی معادل ۲ تریلیون دلار خواهد بود. با این حال این پیش‌بینی‌ها قبل

از تبدیل شدن کووید ۱۹ به یک بیماری همه‌گیر جهانی و قبل از اجرای محدودیت‌های گسترده در تماس‌های اجتماعی برای متوقف کردن اپیدمی ویروس انجام شده است (Duffin, 2020)

از دیدگاه علم اقتصاد خسارت‌های اقتصادی ناشی از اپیدمی کووید ۱۹ تا حد زیادی به دلیل کاهش تقاضاست، به این معنی که مصرف‌کننده‌ای برای خرید کالاها و خدمات موجود در اقتصاد جهانی وجود ندارد. این تأثیر را می‌توان به‌وضوح در صنایع تحت تأثیر مانند خطوط هوایی و جهانگردی مشاهده کرد. کشورها برای کاهش سرعت انتشار ویروس، محدودیت‌هایی را در سفر ایجاد کرده‌اند و بسیاری از مردم نمی‌توانند برای تعطیلات یا سفرهای کاری از خطوط هوایی استفاده کنند. این کاهش تقاضای مصرف‌کننده باعث می‌شود علی‌رغم خطر آشکاری که اقتصاد جهانی در آن قرار دارد، دلایلی نیز وجود دارد که بر اساس آن‌ها می‌توان امید داشت که از رخداد چنین سناریوهایی بدبینانه‌ای جلوگیری شود. دولت‌ها از بحران‌های پیشین آموخته‌اند که می‌توان اثرات رکود ناشی از تقاضا را با افزایش هزینه‌های دولت مقابله کرد. در نتیجه بسیاری از دولت‌ها ضمن افزایش رفاه پولی شهروندان خود، تلاش می‌کنند دسترسی کسب‌وکارهای مختلف را به منابع مالی مورد نیاز تسهیل نمایند تا در نگه‌داشتن کارمندان خود در طول دوران اپیدمی بیماری، با مشکل مواجه نشوند. علاوه بر این، ماهیت خاص این بحران می‌تواند بر بخش‌های از صنعت گردشگری، خرده‌فروشی مواد غذایی و مراقبت‌های بهداشتی و اثرات مثبت داشته باشد و اندکی رشد اقتصادی را برای جبران خسارت ایجاد می‌کند.

اصولاً هر پژوهش علمی نیازمند شاخص‌ها و متغیرهایی است تا بتواند به‌صورت دقیق و علمی موضوع مورد مطالعه را مورد بررسی قرار دهد و به همین خاطر این پژوهش نیز شاخص‌های مورد نیاز را از مطالعات مختلف مرتبط با موضوع استخراج نموده و همچنین تعدادی از شاخص‌ها نیز از درون یافته‌های پژوهش استخراج شده‌اند که در انجام این تحقیق محقق را کمک می‌نمایند؛ بنابراین با توجه به شاخص‌ها و متغیرهای تحقیق مدل مفهومی تحقیق به‌صورت زیر (شکل یک) ترسیم می‌گردد:

شکل (۱): مدل مفهومی تحقیق

داده‌ها و روش‌ها

این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از حیث ماهیت و روش انجام کار، توصیفی-تحلیلی است که به دو روش مطالعه کتابخانه‌ای و پیمایشی میدانی انجام می‌پذیرد. در بخش مطالعه توصیفی روش کتابخانه‌ای کاربرد اصلی را دارد زیرا مبانی نظری تحقیق و اشراف بر موضوع پژوهش تنها با مرور مطالعات و تحقیقات انجام گرفته موجود و مستند امکان‌پذیر است. جامعه آماری تحقیق را خانوارهای روستایی شهرستان زاهدان تشکیل می‌دهد که با توجه به پراکندگی روستاها و تعداد زیاد آنها تعداد ۲۰ روستا به صورت تصادفی به‌عنوان روستای نمونه انتخاب شدند که بر طبق سرشماری سال ۱۳۹۵، این روستاها

جمعاً ۴۴۵۶ خانوار برابر با ۱۸۳۶۵ نفر جمعیت داشته است که با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۳۵۴ تن به‌عنوان نمونه انتخاب شده است. جهت گردآوری داده‌های پژوهش از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است که روایی صوری آن توسط اساتید و کارشناسان مرتبط با اقتصاد روستایی مربوطه تأیید شده است.

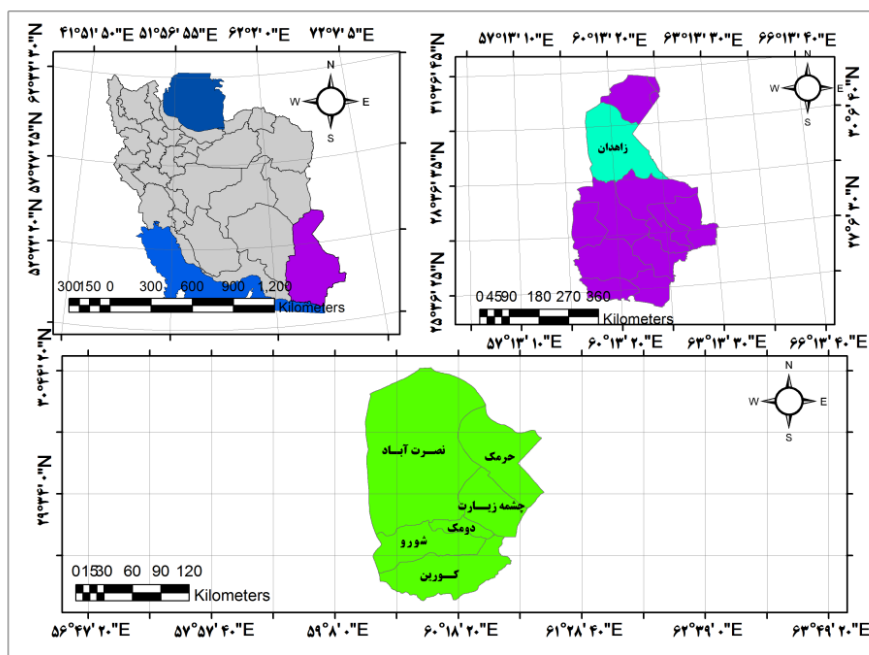
جدول (۱): شاخص‌ها و گویه‌های اقتصادی

شاخص	گویه‌ها
تولیدات روستایی	کاهش میزان درآمد، کاهش دستمزد به خاطر ایجاد فرصت‌های شغلی، کاهش تولید سرانه، کاهش عملکرد تولید، کاهش سطح توسعه انسانی، کاهش قدرت خرید روستاییان، افزایش اتکا به کمک‌های دولتی (یارانه)، کاهش پس‌انداز
فضای کسب‌وکار	کاهش تنوع شغلی، کاهش ایجاد فرصت‌های اشتغال، افزایش روی آوردن روستاییان به مشاغل کاذب، تغییر در ساختار شغلی، جابجایی ناخواسته محل کار، کاهش توان رقابت‌پذیری، کاهش رشد اقتصادی، افزایش ریسک سرمایه‌گذاری
سرمایه در گردش	کاهش تاب‌آوری در بازگشت سرمایه، کاهش حجم سرمایه، کاهش سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی، کاهش سرمایه‌گذاری در بخش صنایع دستی، افزایش نرخ تورم، کاهش انگیزه برای سرمایه‌گذاری، کاهش سرمایه‌گذاری در بخش صنعت
بدهی روستاییان	افزایش گرایش جوامع روستایی برای اخذ وام بانکی، افزایش بدهی روستاییان، افزایش نرخ بیکاری، کاهش توان در بازپرداخت وام، افزایش فقر روستایی
مهاجرت	افزایش مهاجرت‌های دائمی به شهرها، افزایش مهاجرت‌های روزانه به نواحی مجاور، افزایش اندازه مهاجرت

منبع: مطالعات پیشین

معرفی منطقه مورد مطالعه

شهرستان زاهدان از توابع استان سیستان و بلوچستان و مرکز آن شهر زاهدان می‌باشد. این شهرستان در جنوب شرقی کشور ایران قرار دارد که از شمال به شهرستان هامون و استان خراسان جنوبی، از شرق به کشور پاکستان و افغانستان، از غرب به استان کرمان و از جنوب به شهرستان خاش محدود می‌شود. جمعیت این شهرستان در سال ۱۳۹۵، ۶۷۲۵۸۹ نفر بوده است. شهرستان زاهدان با مساحت ۳۶۵۸۱ کیلومتر مربع در شمال استان سیستان و بلوچستان قرار گرفته است. این شهرستان دارای ۲ مرکز شهری، ۳ بخش و ۶ دهستان است. شهرستان زاهدان از نظر عوارض طبیعی تقریباً منطبق بر ارتفاعات شرقی کشور است که از سوی غرب به دشت لوت منتهی می‌شود؛ بنابراین یکسری ارتفاعات با جهت شمالی-جنوبی در این ناحیه دیده می‌شوند و حد فاصل آن‌ها را دشت‌ها و چاله‌های کوچک و بزرگی در بر می‌گیرد. ناهمواری‌های کوه ملک سیاه در شمال شهر زاهدان واقع شده است. ارتفاع کوه ملک سیاه در حدود ۱۶۴۲ متر از سطح دریا است و نقطه مرزی مشترک ایران و پاکستان و افغانستان است.

شکل (۲): تقسیمات سیاسی شهرستان زاهدان

نتایج و بحث

یافته‌های تحقیق نشان داد که جامعه آماری مورد مطالعه از نظر جنسیت، ۱۶/۴ درصد زن و ۸۳/۶ درصد مرد بودند. از نظر تحصیلات ۴۶/۷ درصد از پاسخگویان سواد خواندن و نوشتن، ۴۸/۳ درصد دارای مدرک سیکل، ۴/۲ درصد دارای مدرک تحصیلی دیپلم و ۰/۸ درصد دارای مدرک لیسانس بودند. میانگین سن پاسخگویان ۴۷/۷ (انحراف معیار: ۹.۵۵) سال بود که جوان‌ترین آن‌ها ۲۰ سال و مسن‌ترین آن‌ها ۷۴ سال داشت. اکثر روستاییانی که در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفته‌اند با درصد فراوانی ۹۱/۶ متأهل و ۸/۴ درصد مجرد هستند.

بررسی و ارزیابی فرضیه‌ها

فرضیه اول: برای بررسی این فرضیه از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده شد. با توجه به این که پرسشنامه از طیف پنج گزینه‌ای لیکرت (خیلی زیاد=۵، زیاد=۴، متوسط=۳، کم=۲، خیلی کم=۱، اصلاً=۰) استفاده شده است؛ بنابراین عدد ۳ به عنوان میانگین مطلوب در نظر گرفته شده است و نتایج به دست آمده از نظر

مطلوبیت با این میانگین (۳) سنجیده شده است؛ بنابراین اگر میانگین به دست آمده کوچک‌تر از میانگین مطلوب باشد وضعیت شاخص موردبررسی نامطلوب و اگر میانگین به دست آمده بزرگ‌تر از میانگین مطلوب باشد شاخص مورد نظر در وضعیت مطلوب قرار دارد.

به نظر می‌رسد کرونا بر کاهش تولیدات روستایی مناطق روستایی شهرستان زاهدان تأثیرات قابل توجهی داشته است. همان‌طور که مطرح گردید، عدد ۳ به‌عنوان میانه نظری ارزیابی تأثیرات کرونا بر تولیدات روستایی انتخاب شد. نتایج آزمون تی برای این عامل در شاخص‌های مختلف در جدول (۲) آورده شده است. به‌طوری‌که اکثر پاسخگویان منطقه مورد مطالعه کاهش میزان درآمد و کاهش قدرت خرید را از مؤثرترین عوامل مؤثر از بیماری کرونا عنوان کرده‌اند. کووید ۱۹ نه تنها فرصت شغلی روستاییان را از بین برده، بلکه به منابع درآمدی روستاییان نیز حمله کرده است. براساس آمار و ارقام منتشرشده، درآمد روستاییان روندی نزولی داشته و میانگین درآمد آنان حدود ۸/۳ درصد کاهش یافته است. خانوارهای روستایی علاوه بر اینکه در طول مدت شیوع این ویروس شاهد کاهش میزان منابع درآمدی خود بوده‌اند در صورت ابتلا اعضا خانوار به ویروس کرونا بایستی تمام یا قسمتی از درآمد خود را صرف پرداخت هزینه‌های درمانی نیز کنند که این بار مضاعفی بر دوش خانوار تحمیل می‌نماید.

جدول (۲): آزمون تی برای سنجش تأثیرات کرونا بر تولیدات روستایی خانوارهای روستایی شهرستان زاهدان

تولیدات روستایی	اصلاً	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	پیرسون	انحراف معیار	میانگین
کاهش میزان درآمد	۰	۱۲/۵	۱۹/۳	۲۱/۴	۴۳/۳	۴۵/۸	۰/۸۷	۰/۰۰۹	۰/۴۳
کاهش سطح توسعه انسانی	۰	۱۰/۳	۲۱/۳	۳۲/۵	۳۹/۷	۴۱/۸	۰/۲۴	۰/۲۵	۰/۲۷
افزایش اتکا به کمک‌های دولتی (یارانه)	۰	۱۴/۱	۲۱/۶	۱۲/۴	۳۸/۸	۳۹/۸	۰/۵۶	۰/۱۸۳	۰/۳۲
کاهش پس‌انداز	۰	۱۵/۲	۲۴/۹	۳۲/۷	۴۳/۱	۳۷/۴	۰/۴۵	۰/۱۲۶	۰/۳۵
کاهش دستمزد به خاطر ایجاد فرصت‌های شغلی	۰	۱۲/۳	۱۰/۸	۲۵/۱	۳۳/۵	۳۷/۶	۰/۲۸	۰/۱۱	۰/۳۹
کاهش تولید سرانه	۰	۲۲/۶	۱۵/۵	۳۱/۵	۳۳/۷	۴۲/۸	۰/۷۶	۰/۱۷	۰/۳۳
کاهش عملکرد تولید	۰	۱۲/۴	۱۴/۶	۲۸/۶	۲۳/۲	۴۱/۵	۰/۶۴	۰/۱۴	۰/۲۳
کاهش قدرت خرید روستاییان	۰	۱۲/۱	۱۱/۵	۲۲/۳	۴۳/۲	۴۹/۸	۰/۹۶	۰/۰۰۹	۰/۴۶

منبع: یافته‌های پژوهش

فرضیه دوم: به نظر می‌رسد کرونا بر فضای کسب‌وکار مناطق روستایی شهرستان زاهدان تأثیرات قابل توجهی داشته است. در زمان شیوع کرونا مناطق شهری به دلیل اینکه اکثر کسب‌وکارها توزیعی و یا

خدماتی هستند با استفاده از فضاهای دیجیتال و مجازی، توانستند تا حدودی به کسب‌وکارهای خود ادامه دهند. در مناطق روستایی منطقه مورد مطالعه متأسفانه روستاییان به مشاغل کاذب از جمله قاچاق سوخت روی آورده که مشکلاتی دیگر را بر اقتصاد تحمیل می‌نماید. همان‌گونه که از جدول (۳) برمی‌آید گویه افزایش روی آوردن روستاییان به مشاغل کاذب از دید پاسخ‌دهندگان برجسته می‌باشد.

جدول (۳): آزمون تی برای سنجش تأثیرات کرونا بر آسیب‌های اجتماعی خانوارهای روستایی شهرستان

زاهدان

فضای کسب‌وکار	اصلاً خیلی کم	خیلی کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	پیرسون	انحراف معیار	میانگین
کاهش تنوع شغلی	۰	۱۱/۳	۲۹/۱	۴۲/۳	۳۵/۸	۰/۶۷	۰/۴۱۹	۰/۴۳
افزایش ریسک سرمایه‌گذاری	۴/۳	۱۰/۳	۲۶/۳	۴۳/۱	۴۱/۸	۰/۲۴۴	۰/۱۵۲	۰/۲۷
کاهش رشد اقتصادی	۰	۱۴/۱	۲۵/۷	۳۶/۶	۳۹/۸	۰/۵۱۶	۰/۱۶۴	۰/۳۲
کاهش توان رقابت‌پذیری	۰	۱۵/۲	۲۱/۳	۴۲/۸	۳۷/۴	۰/۴۶۵	۰/۳۳۳	۰/۳۵
جابجایی ناخواسته محل کار	۰	۱۲/۳	۱۲/۲	۳۵/۷	۳۷/۶	۰/۲۲۳	۰/۲۳۴	۰/۳۹
تغییر در ساختار شغلی	۰	۲۲/۶	۱۷/۱	۳۳/۱	۴۲/۸	۰/۷۵	۰/۱۳۲	۰/۳۳
افزایش روی آوردن روستاییان به مشاغل کاذب	۰	۱۲/۴	۱۳/۶	۲۷/۴	۲۲/۶	۰/۶۸۳	۰/۱۱۳	۰/۷۳
کاهش ایجاد فرصت‌های اشتغال	۰	۱۲/۱	۱۲/۵	۲۱/۲	۴۶/۱	۰/۹۲	۰/۲۳۹	۰/۴۶

منبع: یافته‌های پژوهش

فرضیه سوم: به نظر می‌رسد کرونا بر کاهش میزان سرمایه در گردش تأثیرات قابل توجهی داشته است. با توجه به وضعیت عدم قطعیت حاکم بر اقتصاد در چنین شرایطی، میل به سرمایه در گردش خانوارها حداقلی است. همه‌ی پیش‌بینی‌ها ناظر بر کوچک شدن سرمایه در گردش و حجم سرمایه خانوار است. همان‌گونه که از جدول (۴) برمی‌آید کاهش حجم سرمایه و کاهش انگیزه برای سرمایه در گردش از دید پاسخ‌دهندگان بیشترین تأثیر را از پاندمی کرونا گرفته است. همچنین کاهش سرمایه در گردش در بخش صنایع دستی دارای کمترین میزان تأثیرپذیری از کرونا از نگاه پاسخ‌دهندگان منطقه مورد مطالعه بوده است.

جدول (۴): آزمون تی برای سنجش تأثیرات کرونا بر میزان مشارکت خانوارهای روستایی شهرستان زاهدان

سرمایه در گردش	اصلاً	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	پیرسون	انحراف معیار	میانگین
کاهش تاب‌آوری در بازگشت سرمایه	۰	۱۲/۳	۲۵/۳	۳۲/۶	۴۳/۱	۴۰/۱	۰/۲۴۴	۰/۱۵۲	۰/۱۷
کاهش حجم سرمایه	۰	۱۴/۱	۲۱/۷	۱۴/۴	۳۱/۶	۴۹/۸	۰/۵۱۶	۰/۱۶۴	۰/۶۲۳
کاهش سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی	۱۳/۱۲	۱۴/۲	۲۵/۳	۳۴/۶	۴۳/۸	۳۶/۲	۰/۴۶۵	۰/۲۳۶	۰/۱۳۵
کاهش سرمایه‌گذاری در بخش صنایع دستی	۱۲/۱۵	۱۱/۳	۱۴/۲	۲۳/۸	۳۱/۷	۳۰/۹	۰/۲۴۳	۰/۲۳۴	۰/۱۲۹
افزایش نرخ تورم	۰	۱۸/۶	۱۳/۱	۳۲/۱	۳۴/۷	۴۱/۴	۰/۳۷۵	۰/۱۳۲	۰/۴۳۳
کاهش انگیزه برای سرمایه‌گذاری	۰	۲۲/۴	۱۴/۶	۲۳/۷	۲۶/۶	۴۸/۷	۰/۲۸۳	۰/۱۱۳	۰/۷۷۳
کاهش سرمایه‌گذاری در بخش صنعت	۰	۱۱/۱	۱۷/۵	۲۵/۶	۴۲/۱	۳۱/۲	۰/۱۹۲	۰/۳۳۹	۰/۱۴۶

منبع: یافته‌های پژوهش

فرضیه چهارم: به نظر می‌رسد کرونا بر بدهی روستاییان در خانوارهای روستایی شهرستان زاهدان تأثیرات قابل توجهی داشته است. اقتصاد روستایی به دلیل تنوع کمتری که دارند اغلب دارای وابستگی کمتری به فعالیت‌های معامله‌گرانه نیز هستند که معمولاً تحت تأثیر شوک‌های اقتصادی قرار دارند. شوک فعلی نیز ناشی از شیوع بیماری و قرنطینه گسترده و سراسری سبب شده است تا بسیاری از فعالیت‌های اقتصادی متوقف شود و خدمات‌رسانی و فعالیت اقتصادی را تحت تأثیرات خود قرار دهد. عدم حمایت از شرکت‌های خرده‌پا از طریق اعطای وام در نواحی روستایی، باعث نابودی اقتصاد این مناطق خواهد شد. یکی از ساکنان منطقه مورد مطالعه دارای شغل آزاد با اشاره به پیامد تعطیلی‌ها بر کسب و کارها گفت: دولت از صاحبان مشاغل حمایت واقعی نمی‌کند، طرح‌های حمایتی دولت برای مشاغل شهری است و مناطق روستایی با مشکلات عدیده مواجه‌اند. با توجه به این مورد اکثر تسهیلات و وام‌هایی که در دوره مزبور با نرخ بهره پایین به مشاغل آسیب‌دیده از کرونا توسط دولت پرداخت شده متوجه مناطق شهری بوده و مناطق روستایی وامی دریافت نکرده‌اند. لذا با توجه به جدول (۵) از نگاه پاسخ‌دهندگان، کرونا بیشترین تأثیر را بر افزایش بدهی روستاییان و کمترین تأثیر را بر افزایش نرخ بیکاری داشته است.

جدول (۵): آزمون تی برای سنجش تأثیرات کرونا بر بدهی روستاییان خانوارهای روستایی شهرستان زاهدان

بدهی روستاییان	اصلاً خیلی کم	خیلی کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	پیرسون	انحراف معیار	میانگین
افزایش گرایش جوامع روستایی برای اخذ وام بانکی	۰	۱۱/۲	۲۲/۲	۳۶/۷	۳۳/۷	۳۷/۶	۰/۲۲۴	۰/۳۳۹
افزایش نرخ بیکاری	۰	۱۲/۱	۱۸/۱	۲۳/۳	۴۰/۷	۳۲/۸	۰/۲۳۵	۰/۱۱۳
افزایش فقر روستایی	۰	۱۶/۸	۱۵/۳	۳۷/۶	۳۳/۱	۳۶/۲	۰/۲۳۶	۰/۲۳۶
کاهش توان در بازپرداخت وام	۰	۱۱/۳	۲۴/۲	۳۹/۴	۳۶/۲	۳۰/۹	۰/۱۳۴	۰/۵۲۱
افزایش بدهی روستاییان	۰	۱۳/۶	۲۳/۱	۳۱/۳	۳۴/۵	۴۷/۴	۰/۳۷۶	۰/۷۳۷

منبع: یافته‌های پژوهش

فرضیه پنجم: به نظر می‌رسد کرونا بر افزایش مهاجرت مناطق روستایی شهرستان زاهدان تأثیرات قابل توجهی داشته است. شواهد حاکی است برخی از خانوارهای روستایی، در ایام شیوع کرونا اقدام به مهاجرت موقت به نواحی شهری کرده‌اند. ساکنان نواحی روستایی شهرستان زاهدان گاه به دلیل از دست دادن منابع درآمد و نداشتن سرمایه، اقدام به مهاجرت‌های روزانه جهت قاچاق سوخت و کالا می‌کنند که بر طبق جدول (۶) کرونا بر گویه افزایش مهاجرت روزانه دارای بیشترین تأثیر بوده است.

جدول (۶): آزمون تی برای سنجش تأثیرات کرونا بر مهاجرت خانوارهای روستایی شهرستان زاهدان

مهاجرت	اصلاً	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	پیرسون	انحراف معیار	میانگین
افزایش مهاجرت‌های دائمی به شهرها	۰	۰	۲۴/۳	۲۱/۸	۳۲/۸	۳۷/۴	۰/۴۶۵	۰/۱۳۶	۰/۱۳۵
افزایش مهاجرت‌های روزانه به نواحی مجاور	۰	۱۶/۸	۲۳/۳	۳۹/۶	۳۶/۱	۴۶/۲	۰/۴۶۵	۰/۳۳۶	۰/۷۳۶
افزایش اندازه مهاجرت	۰	۱۲/۵	۱۸/۳	۲۱/۴	۴۳/۳	۳۵/۸	۰/۸۷	۰/۰۰۹	۰/۲۴۳

منبع: یافته‌های پژوهش

فرضیه ششم: به نظر می‌رسد کرونا بر شاخص اقتصادی خانوارهای روستایی شهرستان زاهدان تأثیرات قابل توجهی داشته است. نتایج آزمون نشان داد که سطح معناداری به دست آمده برای همه شاخص‌ها از سطح معناداری ۰/۰۵ کوچک‌تر است؛ بنابراین نتایج آزمون با ضریب اطمینان ۹۵ درصد قابل قبول است. نتایج نشان داد که وضعیت شاخص‌های اقتصادی در روستاهای شهرستان زاهدان در شرایط مطلوبی قرار ندارد و میانگین به دست آمده شاخص‌ها همگی پایین‌تر از میانگین مطلوب است. از میان شاخص‌های

موردبررسی وضعیت شاخص فضای کسب و کار با میانگین ۲/۸۴۵ به نسبت سایر شاخص‌ها در شرایط نا مناسب‌تری قرار دارد. در مجموع شاخص‌های اقتصادی خانوارهای روستایی در شهرستان زاهدان با میانگین ۲/۷۷۳ پایین‌تر از وضعیت مطلوب ارزیابی شده است (جدول ۷)

جدول (۷): بررسی وضعیت شاخص‌های اقتصادی در روستاهای شهرستان زاهدان با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای

مطلوبیت عدد مورد آزمون=۳						
شاخص	آماره (t)	میانگین عددی	سطح معنی‌داری	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵ درصد	
					حد بالا	حد پایین
تولیدات روستایی	-۳/۶۶۲	۲/۷۷۹	۰/۰۰۰	-۰/۲۲۱	-۰/۱۵۴	-۰/۳۲۷
فضای کسب و کار	-۵/۱۲۹	۲/۸۴۵	۰/۰۰۰	-۰/۱۵۵	-۰/۱۰	-۰/۲۱۳
سرمایه در گردش	-۷/۴۹۸	۲/۶۶۷	۰/۰۰۰	-۰/۳۳۳	-۰/۱۸۹	-۰/۴۲۸
بدهی روستاییان	-۷/۲۲۴	۲/۸۰۳	۰/۰۰۰	-۰/۲۹۷	-۰/۱۶۶	-۰/۳۹۹
مهاجرت	-۵/۲۹۳	۲/۵۷۱	۰/۰۰۰	-۰/۲۲۶	-۰/۱۶۲	-۰/۳۳۸
مجموع شاخص‌های اقتصادی	-۵/۲۹۴	۲/۷۷۳	۰/۰۰۰	-۰/۲۲۷	-۰/۱۶۳	-۰/۳۳۷

منبع: یافته‌های پژوهش

بررسی اثرات کرونا بر شاخص‌های اقتصادی خانوارهای روستایی

جهت بررسی اثرات کرونا بر ساختار اقتصادی خانوارهای روستایی در شهرستان زاهدان از آزمون رگرسیون چند متغیره و آزمون فیشر استفاده شده است. همان‌طور که در جدول (۸) مشاهده می‌شود مقدار ضریب تعیین تصحیح شده برابر است با ۰/۷۶۲ که نشان می‌دهد که متغیر مستقل ۷۶ درصد از متغیر وابسته را تبیین می‌کند که این نشان می‌دهد بین اثرات کرونا بر شاخص‌های اقتصادی با توجه به سطح معناداری به دست آمده که برابر با ۰/۰۰۰ است رابطه کاملاً معنی‌دار و منسجمی برقرار است. به عبارتی می‌توان چنین بیان کرد که اثرات کرونا بر شاخص‌های اقتصادی خانوارهای روستایی در شهرستان زاهدان کاملاً چشمگیر بوده است (جدول ۸).

جدول (۸): تحلیل واریانس اثرات کرونا بر ساختار اقتصادی خانوارهای روستایی

خطای معیار	ضریب تعیین تصحیح شده	ضرب تعیین	ضریب همبستگی چندگانه
۰/۶۷	۰/۷۶۲	۰/۷۷۱	۰/۷۸۲

منبع: یافته‌های پژوهش

جدول (۹) نتایج بررسی تحلیل واریانس را نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌گردد مجموع تغییرات متغیر وابسته به دو صورت رگرسیون و باقیمانده نشان داده شده است که هرچه میزان باقیمانده کوچک‌تر باشد بدین معنی است که مدل از قدرت تبیین بالایی در توضیح تغییرات متغیر وابسته برخوردار است و هرچه میزان باقیمانده بزرگ‌تر باشد بدین معنی است که مدل از قدرت تبیین اندکی در توضیح تغییرات متغیر وابسته برخوردار است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود مقدار مجذورات رگرسیون از مقدار باقیمانده بسیار بالاتر است که با توجه به مقدار زیاد F که در سطح خطای $0/01$ معنادار است می‌توان چنین بیان نمود که مدل از قدرت تبیین بالایی در توضیح متغیرهای وابسته برخوردار است (جدول ۱۰).

جدول (۹): تحلیل واریانس مبتنی بر وجود رابطه خطی بین اثرات کرونا بر ساختار اقتصادی خانوارهای روستایی

مؤلفه	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آمار F	سطح معنادار
اثر رگرسیون	۱۴/۲۳۱	۴	۳۸/۱۶۵	۱/۶۶۲	۰/۰۰۰
باقیمانده	۲/۳۱۵	۳۴۹	۰/۰۰۰		
جمع	۱۶/۵۴۶	۳۵۳			

منبع: یافته‌های پژوهش

نتایج نشان می‌دهد که سطح معناداری برای تمام متغیرها کمتر از سطح $0/01$ است که این نشان‌دهنده این است که می‌توان نتایج را به کل جامعه آماری تعمیم داد. مقدار بتای به دست آمده نشان‌دهنده میزان تأثیرگذاری بیشتر کرونا بر شاخص‌های اقتصادی است. نتایج آزمون نشان می‌دهد که کرونا بیشترین تأثیر را با ضریب بتای $-0/398$ بر متغیر فضای کسب و کار دارد و کمترین تأثیر را با ضریب بتای $0/147$ بر متغیر مهاجرت دارد (جدول ۱۰).

جدول (۱۰): ضریب رگرسیون متغیرهای مستقل (کرونا) و متغیر وابسته (ساختار اقتصادی)

سطح معناداری	T	ضریب غیر استاندارد		ضریب استاندارد	متغیرها
		B	خطای استاندارد		
۰/۰۰۰	۲/۳۳۲	۰/۱۷	۰/۰۱۹	-	مقدار ثابت
۰/۰۰۰	۸/۵۳۴	۰/۳۱۱	۰/۰۰۲	-۰/۳۲۱	تولیدات روستایی
۰/۰۰۰	۸/۱۲۵	۰/۲۶۲	۰/۰۰۶	-۰/۳۹۸	فضای کسب و کار

۰/۰۰۰	۷/۴۶۸	۰/۱۹۵	۰/۰۰۴	-۰/۲۵۶	سرمایه در گردش
۰/۰۰۰	۶/۴۷۷	۰/۱۰۶	۰/۰۰۸	۰/۲۶۷	بدهی روستاییان
۰/۰۰۱	۷/۵۶۹	۰/۲۹۵	۰/۰۰۳	۰/۱۴۷	مهاجرت

منبع: یافته‌های پژوهش

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

فضاهای روستایی به دلیل این که بخش قابل توجهی از جمعیت را در خود جای داده‌اند، همواره مورد تأکید و توجه برنامه ریزان بوده‌اند (Rezvani, 2010). اقتصاد روستایی با توجه به تأمین نمودن امنیت غذایی و کالاهای ضروری و اساسی یک کشور به‌عنوان بنیان اقتصادی محسوب می‌گردد؛ بنابراین هرگونه تزلزل در این نوع اقتصاد می‌تواند عواقب بسیاری بر سایر ابعاد اقتصادی داشته باشد. شیوع ویروس کرونا تأثیرات مختلفی را بر وضعیت اقتصادی جهان به‌ویژه اقتصاد روستایی بر جای گذاشته است. با توجه به وضعیت گسترش این بیماری در ایران، هدف از انجام تحقیق این است که اثرات کرونا را بر شاخص‌های اقتصادی بر زندگی روستاییان بررسی و تحلیل شود. تحقیق حاضر از نظر هدف، کاربردی و نوع روش پژوهش توصیفی پیمایشی است.

در بررسی وضعیت شاخص‌های اقتصادی در روستاهای مورد مطالعه نشان داد که هر پنج شاخص تولیدات روستایی، فضای کسب و کار، سرمایه در گردش، بدهی روستاییان و مهاجرت در سطح نامطلوب ارزیابی شده است. در بررسی اثرات همه‌گیری ویروس کرونا بر شاخص‌های اقتصادی خانوارهای روستایی در شهرستان زاهدان نتایج نشان داد که همه‌گیری ویروس کرونا بیشترین تأثیر را بر متغیر فضای کسب و کار و کمترین تأثیر را بر متغیر مهاجرت دارد. همچنین همه‌گیری ویروس کرونا بر متغیر تولیدات روستایی و سرمایه در گردش نیز تأثیرگذار است.

یکی از متغیرهای مورد بررسی افزایش بدهی روستاییان می‌باشد. افزایش بدهی روستاییان یکی از معضلاتی می‌باشد که با تعطیل شدن صنوف و کسب و کارها اثرات خود را نشان می‌دهد. لذا دولت بایستی با ارائه راهکارهای مناسب مانع از افزایش بدهی روستاییان گردد. به‌عنوان مثال در لیتوانی، دولت به‌وسیله یک مرکز هماهنگ‌کننده به افرادی که در قرنطینه و تعطیلی عمومی نیاز به کمک دارند یاری می‌رساند. در این ارتباط می‌توان از طریق برنامه‌هایی مانند اعطای وام بدون بهره و مشارکت در بازپرداخت آن‌ها نیز از مردم و در مناطق روستایی حمایت نمود.

از دیگر پیشنهادهای بهبود زیرساخت‌های دیجیتال و قابل‌دسترس است. توصیه می‌شود با تقویت بخش دیجیتال و زیرساخت‌های مرتبط با آن، روند اقتصاد را به دورکاری تبدیل نمود تا از این طریق نیز افراد قادر باشند تا درآمدی را برای خود با استفاده از این فناوری فراهم آورند (OECD, 2019). البته باید بیان نمود که شکاف بین شهر و روستا در زیرساخت‌های دیجیتالی بسیار مشهود و فراوان بود. به‌عنوان مثال درحالی‌که ۸۵ درصد از خانواده‌های شهری به ۳۰ مگابایت در ثانیه به پهنای باند دسترسی دارند در مناطق روستایی تنها ۵۶ درصد از خانوارها به آن دسترسی دارند که در منطقه مورد مطالعه بسیار پایین‌تر از مقدار ذکر شده می‌باشد.

References

- Anderson, R. (2020). Economic Impacts of COVID-19 on Food and Agricultural Markets, *CAST Commentary Council for Agricultural Science and Technology*; 3(10): 1-44.
- Argus, Media. (2020). Argus White Paper: The Coronavirus Impact. <https://www.argusmedia.com/-/media/Files/white-papers/argus-whitepaper-coronavirus.ashx>
- Bovino, Beth Ann. (2020). Economic Research: A U. S. Recession Takes Hold as Fallout from the Coronavirus Spreads. <https://www.spglobal.com>
- Carlsson-Szlezak, P.; Reeves, M., & Paul, S. (2020). Harvard Business Review: What Coronavirus Could Mean for the Global Economy. <https://hbr.org/2020/03/what-coronavirus-could-mean-for-the-global-economy>
- Chenery, H., & Srinivasan, T. N., (1989). *Handbook of Development Economics*, Amsterdam: North Holland. Vol. 1.
- Chang, O. D.; Najarian, A. S. M., & Wright, K. M. (2018). Understanding the Association Between Spirituality, Religiosity, and Feelings of Happiness and Sadness Among HIVPositive Indian Adults: Examining Stress-Related Growth as a Mediator, *Journal of Religion and Health*. 57(3): 1052- 1061.
- Duffin, Erin. (2020). Impact of coronavirus pandemic on the global economy – Statistics & Facts. <https://www.statista.com/statistics/1102971/covid-19-monetary-global-gdp-loss-scenario/>
- Hutt, Rosamond. (2020). the economic effects of COVID-19 around the world. <https://www.wefourm.org/agenda/2020/02/coronavirus-economic-effects-global-economy-trade-travel/>

Menti, Hossein. (2019). Investigating the effects of the Covid-19 coronavirus on the global economy: social impact assessment, 2(1), 169-179. (in Persian)

Muro, M.; Maxim, R., & Whiton, J. (2020). The places a COVID-19 recession will likely hit hardest. March 17, Brookings Institute.

OECD (2019). Going Digital: Shaping Policies, Improving Lives, OECD Publishing. Paris. <https://doi.org/10.1787/9789264312012->

Phillipson, J.; Gorton, M.; Turner, R.; Shucksmith, M.; Aitken-McDermott, K.; Areal, F.; Cowie, P.; Hubbard, C.; Maioli, S.; McAreavey, R.; Souza-Monteiro, D.; Newbery, R.; Panzone, L.; Rowe, F., & Shortall, S. (2020). The COVID-19 Pandemic and Its Implications for Rural Economies. Sustainability 2020, 12, 3973.

Sonnichsen, N. (2020). Weekly crude oil prices for Brent, OPEC basket, and WTI 2019-2020. <https://www.statista.com/statistics/1102971/covid-19-monetary-global-gdp-loss-scenario/>

Rawals, Vikas.; Manish, Kumar.; Ankur, Verma., & Jesim, Pais. (2020). COVID-19 Lockdown: Impact on agriculture and rural economy. Agriculture, COVID- 19, Featured Themes, Human Development, slider.

Reardon, Endashaw.; Mackolil, Joby.; Nyika, Joan.; Ramadas, Sendhil., & (2020). Deciphering the impact of COVID-19 pandemic on food security, agriculture, and livelihoods: A review of the evidence from developing countries. Current Research in Environmental Sustainability, 100014.doi: 10.1016/ j.j.crsust020.10001.

Rezvani, Mohammad Reza. (2010). *Introduction to Rural Development Planning, Tehran*, Qoms Publishing. P. 36. (in Persian)

Sakhai, Emaduddin.; Khorsandi, Morteza.; Mohammadi, Taimur., & Arbab, Hamidreza. (2019). Investigating the effects of the shock caused by the corona virus on Iran's economy: the application of the global vector autoregression model. *Economics and modeling*, 11(2), 125-153. (in Persian)

World economic. (2020). Impact of COVID-19 on the Global Financial System.

WESO (2016). How Poverty and Inequality Are Devastating the Middle East.